

(כל הזכויות שמורות)

• בין התוצאות הראשונות אהרי סיכום הבחירות:

עלית קרנו של אבא אבן כמפא"י, מאחר שזוקפים על חשבוננו חלק ניכר ממשכית הישוב הוותיק לצד מפא"י, אולם בעוד שאבן יעלה לגדולה בממשלה (אם גולדה מאיר תמשיך לטוב לקבל את משרד החוץ, בגלל אייבלת דרישתה לסלק את שמעון פרס ממשרד הבטחון), יוסיפו משה דיין, שמעון פרס ויוסף אלמוגי להשתלט על מנגנון המפלגה, העשוי להכטיח להם נצחון במאבק הפנימי.

יגאל אלון יורחק מן ההשפעה באחדות העבודה, מכיוון שחבי ריו מאשימים אותו בכשלונו מפלגתו. במקומו יעלו אנשים מן הגוורדיה הישנה, כמו אהרון ציולינג. מנהיג המפלגה יוסיף להיות ישראל גלילי.

מפ"ם תחזק בהרבה את מאמציה ברחוב הערבי, אחרי שוחכו בבחירות ככאיים ביותר.

הקואליציה הקרובה ביותר לזרואות ברגע זה: שותפות מצומצמת של מפא"י, הפרוגרסיבים והציונים הכלליים, שיהיה להם ביחד 65 מנדטים, ביניהם שלושה ערבים. מפא"י מקווה כי בדרך זו תוכל להגשים את מדיניותה הכלכלית, הנוטה ימנה, ללא הפרעות.

הרתיים לא ישותפו בממשלה, אלא אם כן לא תוכל מפא"י להשיג בלעדיהם את ראשות עיריית תל אביב.

סילוק סיעות השמאל ייעשה בצורה עדינה, על ידי הצגת תנאים שלא יוכלו לקבלם, כך שמפא"י תוכל לטעון בעתיד שניסתה לחדש את שותפות תנועת הפועלים.

שינוי שיטת הבחירות יופיע במצע הממשלה החדשה רק בצורה מוטשת. בג'וריון ידחה את ההכרעה בענין זה לתקופת זמן, יסתפק בינתיים בתמיכה מילולית.

מפ"ם עשויה להעלות לדיון כנסת את פרשת התערבותו של המושל הצבאי בי מערכת הבחירות.

למה זר טוענת כי בידיה הנוכחות המושל הצבאי הרי זה המשפחות הידועות כי מתנגדות מפא"י הצביעו בעד מק"ם, כדי שלא יצביעו בעד מפ"ם.

מלחמה גלויה עליו לה לפרוץ בין פנחס לבון ובין ההנהגה הנוי כהית של הקואופרטיב "אגד". עם ביטול הסובי סידיות ועלית מחירי הכרטיי טים יגבר שוץ לחץ ההסי תדרות על הקואופרטיב, תוך נסיון להשתלט עליו בעזרת הממשלה. הפעם ייעזר לבון בסיעת האופוזיציה בתוך אגד, המורכבת מן הוותיקים. רי המקוה לסלק בעזרת לבון את ההנהלה הנוכחית, השיי כת לסיעת הצעירים.

הצעת חוק למנוי רבנים ראשיים לכל הייהם תוגש בקרוב לכנסת הרביעית. מגיש הצעה, ח"כ חרות ד"ר שמשון יוניצמן, רוצה להשיג בצורה זו אייתלות הרבנים מן הממשלה והמפלגות, בניי גוד למצב הנוכחי בו חייב כל רב ראשי לזאוג להיבחרותו מחדש על ידי עס קנים מפלגתיים, כל כמה שנים.

יתכן כי הציונים הכלליים יפסיקו להכריז על תמיכתם בשינוי שיטת הבחירות. הפסקה זו היתה תנאי להסכמת הפרוגרסיבים להיכנס למשאומתן עם הצ"כ, אותו מנהלים ליאו זולצין וח"כ יזהר הררי. המטרה הראשונה של שני מנהלי המשאומתן: הקמת סיעה מאוחדת בכנסת.

שינויים מהותיים יחולו במכנה ההסתדרות הציונית בקונגרס הבא, שיתכנס באוגוסט השנה הבאה.

אל תאמין להכחשת נחום גולדמן בקשר עם התפטרותו. למרות הכחשה זו, מנוי וגמור כרגע עם גולדמן להסתלק מכהונתו כנשיא ההסתדרות הציונית בקונגרס הבא. אחת הסיבות: כשלונו המוחלט ביחסים עם ברית המועצות. אנשי חרות ישתדלו להמריצו לשנות את החלטתו, מתוך חשש כי ירושו ויכל להיות רק איש מפא"י. גם אנשי מפא"י מעוניינים שגולדמן יישאר, מתוך שיקול שהדבר יעזור לגייס כספים בגרמניה ובאמריקה.

אם אתה חקלאי כמושב: צפה לכך שהכנסותיך יושוו לשכר פועל תעשייתי בעיר. אחרי שכנסת חירום של המחלקה להתישבות קבע כי במצב הנוכחי אין החקלאי יכול לקיים רמת מחיה הוגנת, תקציב הסוכנות מלינוי לירות נוספות להרחבת שטחי השלחין, המטעים וענף הבקר לבשר.

העם המכבש הגדול

לפני חצי שנה נחלה מפא"י כשלונו בבחירות להסתדרות. היא ירדה ב-2.3%. אילו היתה יורדת באותו אחוז בבחירות ל-37 כנסת, היתה יורדת 40 ל-38 או ל-37 מנדטים. תחת זאת עלתה בשמונה מנדטים. השבוע היתה כל המדינה עסוקה בפתרון התעלומה: מה קרה בחצי שנה הזו?

המפלגה המועילה. בין המאורעות של חצי השנה האחרון, שיכלו להשפיע על הבחירות, בלטו אחדים:

• עסקת הנשק הגרמנית, שחיוקה את הפרסטיגיה האישית של דוד בן גוריון. מאורעות ואדיס סליב, שהבהילו את הישוב החתיק והמסור, ובמיוחד את חלקו האשכנזי, וגרמו לתמיכתו במדיניות היד החזקה של מפא"י.

• תעמולת הנצחון המוקדמת של חרות, ששיכנעה רבים שיש צורך בחיזוק מפא"י על חשבון שאר סיעות השמאל והמרכז, ושהבריחה את הבורגנות מן הציונים הכלליים יים שמאלה, במקום ימנה (ראה להלן).

• מדיניות השפיע של לוי אשכול ופנחס ספיר, ששיכנעה רבים מבני המעמד הבינוני כי מפא"י דואגת להם יותר מאשר הציונים הכלליים. בצד השני שוכנעו הפועלים המי סוררים, השואפים למעמד בורגני-זעיר, כי מפא"י נוטה להם יותר מסיעות השמאל.

„נא לשבת, רבותי!“

השקט על הגבולות והפגנת המתיחות הכללית בעולם, שהרחיקה את הבוחרים מן האקטיביות של הרוח ואחדות העבודה, קיר בה אותם לסגנונם המתון של משה שרת ואבא אבן (ובמידה פחותה למפ"ם).

הכנסת הכוחות הצעירים, וביחוד של אבא אבן, לשורה הראשונה של מפא"י. אולם בצד כל הגורמים האלה נתחסף גורם נוסף, שהיה חשוב מכולם. מפלגת מפא"י לפני חצי שנה, היא שהביאה לה את הנצחון בבחירות אלה.

מה הישג לנצחון. כי למחרת יום ה' כשלונו, התגייסה מפא"י המזועזעת למאמץ חסרת תקדים, שלא פסח אף על שעל אדמה אחד בארץ כולה. המכונה הענקית שהוקמה בידי יוסף אלמוגי דמתה למכבש אדיר, שדרס כל התנגדות בריכוזי העולים ובעי יירות הפיתוח. על ידי שימוש משולב ב-פיתויים, בהענקות, בהבטחות, בהפחדה וב-עצם הפגנת כוחה העצום, הפכה שליטה יחידה בכל הריכוזים האלה, כולל מקומות שהיו ידועים כמייבצרי יריבותיה.

גם בלי אמצעים אלה היתה מפא"י מח זיקה מעמד בכבוד. המכבש של יוסף אלמוגי הפך הישג זה לנצחון מכריע.

מפלגות המנדט האבוד

בבחירות להסתדרות קיבלה אחדות העבודה 82 אלף קולות. בבחירות לכנסת הרביעית קיבלה, יחד עם החיילים, 58 אלף קולות. הפסד נקי בחצי שנה: 24 אלף קולות. כיצד נחלה מפלה מוחצת כזאת? הסיבות: המכבש האדיר של אלמוגי בריכוזי

העולים פגע בה יותר מאשר בכל מפלגה אחרת, מכיוון שאידיה היו פחות מגובשים. בהסתדרות זכתה אחדות העבודה ל-אלפים רבים של קולות בוחרים חרות וה-דהיים, ששאנו את מפא"י ושלא יכלו להצי בייע בעד מפ"ם המגובשת. כך, למשל, זכ-תה אחדות העבודה בחצור ל-800 קולות להסתדרות, רק ל-108 קולות לכנסת. במי קום זה, שכל בוחריו חברי ההסתדרות, זכתה חרות בבחירות לכנסת ל-260 קולות והדתיים ל-240 קולות — כל אלה קולות שניתנו בהסתדרות לאחדות העבודה.

למרות כל הפילוגים הקודמים, בהם עזבו אוהדי מפא"י את משקי הקיבוץ ה-מאוחד, זכתה מפא"י שוב לקולות רבים בקיבוצים אלה. לדוגמה: 200 בוחרים מפא"י בגבעתי ברנר, 46 בוחרים מפא"י בגינוסר, קיבוץו של יגאל אלון.

• אוהדי מפא"י רבים הצביעו בעד אחדות העבודה להסתדרות, כדי להשפיע על מפא"י שתתקן את דרכה. בוחרים אלה נבחרו מנאומי המלחמה של אלון (נסגור את הסיוץ לאחריים!), חזרו למפא"י.

• בוחרים רבים הצביעו להסתדרות בעד רשימת השמאל, בידעם כי עומדות שם על סדר היום בעיות פועליות כלכליות. ל-כנסת הצביעו בעד מפא"י, מתוך שיקולים כלל-לאומיים.

• מתוך תחושת נצחון חסרת יסוד, נמי נעה אחדות העבודה מלגיס את כוחותיה. במקום לקבל סכומי כסף ניכרים מן הקיבו-צים, כמו מפ"ם, הוניחה את מימון פעולתה, פיגרה בהרבה אחרי מפ"ם במערכתה.

העובדה המגוחכת ביותר: כדי שלא ל-הופיע יחד עם מועמדים ערבים ברשימה אחת, דאג אלון כי ערביי אחדות העבודה יופיעו ברשימה נפרדת. רשימה זו לא הגיעה לאחווה חסימה, וכל 3400 קולותיה אבדו. בחשבון העודפים, היו קולות אלה עלולים להנחיל לאחדות העבודה מנדט נוסף. במאוחר יכול עתה אלון לומר: „כן, איכפת לנו!“

רנו מול מאק-דיזל

„אני מרגיש כאילו נסעתי לתומי בכביש ברנו קטן. לפתע התנגשתי עם מאק-דיזל. יצאתי המום מן המכונית ומיששתי את עצמי. אני רואה שלא נפצעתי, בעוד שכל שאר נוסעי המכונית מוטלים פצועים על הארץ!“ כך הגדיר השבוע עסקן מפ"מי את הרגשת מפלגתו.

מזה זמן רב לא הרגישה מפ"ם כה בטוב. אחרי שנים של פילוגים והתרוצצויות, יצאה מפ"ם ממאבק הבחירות כשהיא מפלגת ה-שמאל הגדולה ביותר.

כיסוי הגרעין. מעטים ידעו כיצד הו-שג הישג זה, שבתנאים הקיימים כמוהו כנצחון. כי מפ"ם היתה צפויה למפלה — לולא באה ישועתה מן הצד.

בבחירות להסתדרות קיבלה מפ"ם 67 אלף קולות. בבחירות לכנסת, יחד עם ה-חיילים, קיבלה כ-70 אלף. למראית עין היתה זאת עליה. אולם מספרים אלה הסתירו עוב-דה מכרעת: מפ"ם הפסידה בבחירות ל-כנסת כשבעת אלפים קולות עבריים.

כל הקולות האלה אבדו לה בריכוזי ה-עולים, שם עבד המכבש העצום של יוסף אלמוגי. אף שמפ"ם המגובשת יותר סבלה מן המכבש פחות מאחדות העבודה (ראה לעיל), יכלה התוצאה להיות הפסד של ציר אחד — לולא קולות הערבים.

בבחירות לכנסת השלישית קיבלה מפ"ם 5000 קולות עבריים. הפעם קיבלה 10,200 קולות עבריים, שכיסו את הגרעין ברחוב העברי, הפכו מפלה לנצחון. בנצרת לאור-מנית עלתה מפ"ם מ-370 ל-1200 קולות.

קאהיר וג'רשמוואה. גיבור הנצחון הזה היה עסקן שקט, ששמו ידוע אך מעט. שמחה פלפן, יליד גרמניה וחבר משק גן-שמואל, ניצח על הפעולה הערבית של מפ"ם, ניהל אותה בהתמדה עקשנית. הוא פירסם מהדורות ישראליות של ספרים ער-ביים, דאג להוצאת שוועון ערבי וירחון ספרותי ערבי. ציעררים ערביים עברו הכ-שרות מפ"מיות, הרשימו בגאומתם הלאומית. אילו הופיעה רשימה ערבית לאומית, היו רוב הקולות האלה נוהרים אליה. אולם בהעדר רשימה כזאת, הפכה מפ"ם בחירתם הטבעית של הערבים הלאומיים השונאים את מפא"י ונוכחותה, והמתנגדים למק"י ב-של התקפותיה על גאול עבד לאנאצר.

ערביי מפ"ם, לעומת זאת, נמנעו מהשמצת נשיא רעים — ועובדה זו הנחילה את ההישג למפלגה. עוד כה פחדה מפ"ם להבליט את דרכה בנושא הערבי. לתמהונה, נסתבר לה עתה שהקבר כדאי.